

STATISZTIKAI KÖZLEMÉNY

AZ 1935–36. ÉVI STATISZTIKAI ÉVKÖNYV TÁJÉKOZTATÓ ADATAI.

A FÉLÉVTIZEDDEL előbb, 1932-ben megjelent *Indicatorul Statistic*¹ c. kiadványban az 1930. évi népszámlálás adatait feldolgozó bizottság bejelentette, hogy nemsokára öt nagyobb kötetben közzéteszi e népszámlálás igen várt eredményeit. Az első kiadvány – e munkaterv szerint – a népleíró adatokat fogja közvetíteni, a második a nép műveltségi állapotára vonatkozó számsorokat ad, a harmadik épületstatisztikát, a negyedik foglalkozási statisztikát, az ötödik pedig üzemstatisztikát tartalmaz. Természetesen mi a munkatervben említett első kiadvány elé néztünk nagy kíváncsisággal, mert a *Indicator* előszava így ír: „Az első mű, „A népszámlálás demográfiai adatai” c. kiadvány a lakosság nem, életkor, családi állapot, vallás, nemzetiség, anyanyelv, állampolgárság, születési hely szerint csoportosított adatait fogja tartalmazni. Ugyanitt a család és a családi gazdaság szerkezeti kérdései is tárgyalatni fognak s a nemzetiségi statisztika alapján külön tanulmány tárgya lesz a *nemzeti kisebbségek kérdése*, valamint *a belső népáramlások problémája*”. A várva-várt statisztikai kiadvány azonban mind a mai napig nem jelent meg s a Statisztikai Évkönyvekben közölt szörványos számsoroktól eltekintve továbbra is a találgatásokra voltunk rászorítva saját népi adataink területén. Felajzott várakozásunkat természetesen az időközben megjelent részlettanulmányok nem elégíthették ki s nem elégítette ki a múlt év végén megjelent új *Statisztikai Évkönyv*² sem. Nem a végösszegekre voltunk és vagyunk kíváncsiak, hanem a részletes, községek szerint rendezett nemzetiségi adatközlésre; arra, amit hiába keresünk ebben a nagy feltűnést keltő, félezer lapos Évkönyvben is. Bizony a statisztikai élet e legfrissebb ajándéka szükkölködik a részletezésekben, az 1930. évi népszámlálás alapján és az 1935–36. évi adattárból ugyan közöl egynéhány érdekes nemzetiségi számsort, számoszlopot, azonban ez vajmi kevés az ígérethez képest. Ennek ellenére azonban mégis örömkre szolgált,

¹ *Indicatorul statistic al satelor și unităților administrative din România*. Cuprinzând rezultatele recensământului general al populației din 29 Decembrie 1930. (Publicația Direcției Recensământului General al Populației din Ministerul Muncii, Sănătății și Ocrotirilor sociale.) București, 1932. XLII. + 850 lap + 1 térkép.

² *Anuarul Statistic al României 1935 și 1936*. București, 1937. XIV. + 421 lap.

mert a sok bizonytalanság után egy-egy kérdéskörben legalább hivatalos adatokra támaszkodó tájékoztatást nyújt. Az igényes külsővel is gazdag tartalommal megjelent e statisztikai kiadvány több fejezetét éppen ezért – még mielőtt részletest összehasonlító feldolgozása elkészülne – az alábbiakban ismertetni kötelességünknek éreztük.

1. Vallási adatok¹.

Országrész	Összes lakosság	Róm. kat.	Ref.	Unit.	Róm. kat. ref. és unit.	Luteránus	Zsidó	Szekták
		százalékokban						
<i>Ókirályság</i>	8 785,000	1.8	0.2	*	2.0	0.7	2.4	0.1
<i>Basarabia</i>	2.864,000	0.5	*	*	0.6	2.6	7.2	0.1
<i>Bucovina</i>	854,000	11.5	*	*	11.6	2.4	10.9	0.2
<i>Transylvania</i>	5.550,000	20.8	10.2	0.7	31.7	3.4	3.7	0.9
Tört. Transylvania	3.218,000	12.8	15.5	2.1	30.4	7.6	2.5	0.3
Határvidék	2.332,000	24.8	7.5	*	32.4	1.3	4.3	1.2
Románia	18.053,000	6.8	3.9	0.4	11.1	2.2	4.2	0.3

2. Nemzetiségi és anyanyelvi adatok².

Országrész	Összes lakosság	Magyar		Német		Zsidó	
		nemzeti-ségi	anya-nyelvi	nemzeti-ségi	anya-nyelvi	nemzeti-ségi	anya-nyelvi
		bevallás szerint		bevallás szerint		bevallás szerint	
		százalékokban					
<i>Ókirályság</i>	8 785,000	0.6	0.6	0.7	0.7	2.5	1.4
<i>Basarabia</i>	2.864,000	*	*	2.8	2.8	7.2	7.0
<i>Bucovina</i>	854,000	1.4	1.4	8.9	11.0	10.8	8.7
<i>Transylvania</i>	5.550,000	20.9	23.2	12.2	12.3	3.4	2.0
Tört. Transylvania	3.218,000	29.1	31.0	7.9	7.9	2.4	1.6
Határvidék	2.332,000	16.8	19.2	14.3	14.6	3.8	2.2
Románia	18.053,000	7.9	8.61	4.1	4.2	4.0	2.9

¹ I. m. 36. oldalán közölt 27. sz. tábla alapján. (* = 0.1%-nál kevesebb.)

² I. m. 38. oldalán közölt 28. sz. tábla alapján, (* = 1. előbb.)

Az előbbi második táblázat arányszámainak segítségével a magyar nemzetiségűek és a magyar anyanyelvűek adatai a következők:

	Magyar nemzetiségű	Magyar anyanyelvű	Különbség
Oltenia	3.038	1.519	+ 1.519
Muntenia	32.224	32.144	+ 80
Dobrogea	2.433	2.433	
Moldova	21.843	24.270	- 2.427
Basarabia	370	370	
Bucovina	11.956	11.956	
Transylvania	936.438	997.580	- 61.142
Banat	97.968	105.504	- 7.536
	321.090	378.080	- 56.990
Összesen	1,427.360	1,553.856	-126.496
Orsz. átlag alapján:	1,426.187	1,552.558	-126.371

3. Az írni és olvasni tudók arányszámai¹.

Terület	Összesen	Férfi	Nő
	százalékokban		
<i>a) A legjobb orsz. arányszámok:</i>			
1. Braşov	86.9	89.7	84.1
2. Sibiu	85.2	87.9	82.6
3. Odorheiu	85.0	87.6	82.3
4. Treiscaune	84.2	86.4	82.2
5. Târnava-Mare	83.7	86.5	80.9
6. Timiş-Torontal	80.0	85.0	75.3
7. Făgăraş	79.5	86.7	72.3
8. Ciuc	76.4	80.4	72.1
<i>b) Tartományok arányszámai:</i>			
1. Transylvania	68.3	73.8	62.9
2. Bucovina	65.7	72.2	59.7
3. Muntenia	57.6	74.2	41.9
4. Moldova	57.0	71.3	43.3
5. Dobrogea	52.9	65.1	40.2
6. Oltenia	49.5	70.4	31.0
7. Basarabia	38.1	51.4	25.1
Románia	57.0	69.2	45.5

¹ I. m. 38–39. oldalán közölt 31. sz. tábla alapján.

4. Ki- és visszavándorló magyarok száma 1934 35-ben¹.

	Ki-	Vissza-
	vándorló	
Férfi	50	143
Nő	101	51
Kísérő	62	50
Összesen	213	244
<i>Honnan és hová?</i>		
U.S.A	55	94
Argentína	44	82
Brazília	27	43
Uruguay	5	15
Canada	76	–
Columbia	–	2
Délamerika	1	4
Mexikó	1	1
Más ország	4	3

	Ki-	Vissza-
	vándorló	
<i>Életkor szerint:</i>		
15 éven aluli	61	23
15 és 20 év közötti	22	19
21 és 55 év közötti	117	162
55 éven felüli	13	40
<i>Foglalkozás szerint:</i>		
Élőmunkás	25	41
Munkás	4	24
Földmunkás	24	65
Szabadfoglalkozású	5	12
Foglalkozás nélküli	} férfi } nő	34
		120
Más	1	3

5. Iskolai adatok.

Az iskolai adatok szempontjából az új Évkönyv csak néhány részletzéssel bővíti ki azokat az adatokat, amelyeket eddig is ismertünk és ismertettek². A következő két táblával kapcsolatosan az alábbi számítások figyelembevétele szükséges:

a) Iskolaköteles magyar gyermekek arányszámai:

	Iskolaköteles (5–18 éves)	Óvodába jár %	Elemibe jár %	Középisk. jár vagy nem jár iskolába (%)
1930–31	261.400	6.9	61.6	31.5
1931–32	233.572	7.3	72.3	20.4
1932–33	262.402	6.5	69.0	24.5
1933–34	265.254	6.5	67.8	25.7
1934–35	277.653	6.7	66.1	27.2

¹ I. m. 78–79. oldalán közölt 56. sz. tábla alapján.

² V. ö. R. Seben András: A transylvániai magyarság népoktatásügyének statisztikai mérlege a másfél évtizedes román uralom alatt. M. Stat. Szemle, 1934, XII. évf. 10. sz.; Dr. György Lajos: Az erdélyi magyarság másfél évtizedes népoktatásügye. Iskola, 1935–36, III. évf. 1–2. sz.; az egyházi főhatóságok jelentéseiben és az Iskola szemleanyagában közölt iskolai adatok; Anuarul Statistic al României 1934; N. Istrate: Ardealul și Banatul în lumina cifrelor. Transilvania, Banatul, Crișana, Maramureșul. 1918–1928. I. k. 686. és 688. l.; Dr. Kiss Árpád: Az állami magyar tannyelvű elemi iskolák és magyar tagozatok. M. Kisebbség, 1936, XV. évf. 8., 9–10., 11. és 12. sz.; Domokos Pál Péter: Egy vármegye népoktatásügye. Iskola, 1935–36, III. évf. 7–8. sz.; Venczel József: Művelődéspolitikai vázlat. Hítel, 1936. évi 2. sz. 141–142 l.

³ Anuarul Statistic 1935–36. – 108., 110., 114., 118., 121–22., 124–25., 127–31. oldalán közölt 77., 78., 80., 82., 83., 84. és 85. sz. tábla alapján.

5./a. Iskolai adatok (óvodisták és elemi iskolások).

Országrészt Év	Iskolaköteles magyar gyermek száma	Óvodista magyar gyermekek			Elemi iskolás magyar gyermekek				A magyar iskolaköteles gyermek közül nem jár sem óvo- dába, sem elemibe	Iskolai év
		összes száma	közül		összes száma	közül				
			állami óvodába járt	magán- óvodába járt		állami elemi is- kolába járt	magán- elemi iskolába járt	magán- vizsgára jelentke- zett		
1931	261.400	18.073	16.664	1.409	161.268	87.110	74.037	121	82.059	1930/31
1932	233.572	17.269	16.163	1.106	169.111	96.668	72.327	116	47.192	1931/32
1933	262.402	17.018	15.614	1.404	181.138	105.249	75.809	80	64.246	1932/33
1934	265.254	17.423	16.000	1,423	180.101	106.009	74.032	60	67.730	1933/34
Régi Királyság	5.065	1.587	1.579	8	3.321	3.040	281	–	157	
Basarabia	262	51	51	–	87	87	–	–	124	
Bucovina	3.372	4	4	–	2.322	2.302	20	–	1.046	
Transylvania	256.555	15.781	14.366	1.415	174.371	100.580	73.731	60	66.403	
1935	277.653	18.863	17.535	1.328	183.765	117.796	65.861	108	75.325*	1934/35
Régi Királyság	5.204	1.734	1.716	18	7.595	7.105	490	–	?*	
Basarabia	29	1	1	–	84	84	–	–	?*	
Bucovina	3,867	6	6	–	3.636	3.608	28	–	225*	
Transylvania	268.553	17.122	15.812	1.310	172.450	106.999	65.343	108	78.981*	

* Számolási hibák az Évkönyvben.

5./b. Iskolai adatok (állami középiskolások)*.

Iskolai év Iskola típus	Róm. kat., ref. és unit. tanulók összesen	A tanulók közül			
		Róm. kat.	ref.	unit.	
Az egész országban:					
1930/31	7.238	5.648	1.174	416	
1931/32	7.492	5.782	1.253	457	
1932/33	7.948	6.101	1.490	357	
1933/34	8.459	6.501	1.681	277	
1934/35	9.614	7.366	1.869	379	
Csak Transylvániában:					
1930/31	5.504	4.004	1.126	374	
1931/32	5.702	4.053	1.213	436	
1932/33	6.108	4.328	1.455	325	
1933/34	6.461	4.630	1.593	238	
fiúliceum	2.385	1.795	530	60	
leányliceum	459	289	144	26	
fiúgimnázium	1.100	909	185	6	
leánygimnázium	848	509	315	24	
vegyesgimnázium	551	372	167	12	
tanítóképző	117	70	35	12	
tanítónőképző	83	41	41	1	
fiú-kereskedelmi iskola	33	17	16	–	
fiú felsőkereskedelmi	323	249	70	4	
leány-felsőkereskedelmi	59	37	20	2	
leánytovábbképző	122	84	35	3	
fiú-ipariskola	68	48	18	2	
fiú-felsőipariskola	297	202	9	86	
háztartástani iskola	16	8	8	–	
1934/35	7.312	5.170	1.794	348	
fiúliceum	2.622	1.983	569	70	
leányliceum	617	371	206	40	
fiúgimnázium	989	784	201	4	
leánygimnázium	831	485	323	23	
vegyesgimnázium	802	621	167	14	
tanítóképző	211	148	46	17	
tanítónőképző	108	57	43	8	
fiú kereskedelmi iskola	33	14	2	17	
fiú-felsőkereskedelmi	345	244	7	94	
leány-felsőkereskedelmi	84	45	2	37	
leánytovábbképző	168	118	47	3	
fiú ipariskola	100	63	19	18	
fiú-felsőipariskola	380	221	156	3	
háztartástani iskola	22	16	6		

* E táblának a magyar középiskolások szempontjából csak tájékoztató jellege lehet, mert a nemzetiségi adatok ismeretlenek.

b) Az óvodába járó magyar gyermekek arányszámai:

	Óvodába jár összesen	Állami óvodába jár %	Magán- óvodába jár %
1930–31	18.073	92.0	8.0
1931–32	17.269	93.4	6.6
1932–33	17.018	91.8	8.2
1933–34	17.423	91.9	8.1
1934–35	18.863	92.4	7.6

c) Az elemi iskolás magyar gyermekek arányszámai:

	Elemibe jár összesen	Állami elemibe jár %	Magán- elemibe jár %
1930–31	161.268	54.0	45.9
1931–32	169.111	57.1	42.8
1932–33	181.138	58.1	41.8
1933–34	180.101	58.8	41.1
1934–35	183.765	63.7	36.2

7. A lakosság és az egyetemi hallgatók
párhuzamos arányszámai¹.

	Román	Magyar	Német	Zsidó	Ukrán, rutén	Orosz	Bulgár	Más
	%							
<i>Lakosság: 18,053.000</i>	71.9	7.9	4.1	4.0	3.2	2.3	2.0	4.6
1933/34: egy. hallgatók: 40.903	77.2	3.2	1.8	14.8	0.5	1.0	0.2	1.9
1934/35: egy. hallgatók: 41.307	79.0	3.2	1.6	13.2	0.5	0.9	0.6	1.2
Különbség: 1933–34	+5.3	-3.7	-2.3	+10.8	-2.7	-1.3	-1.8	-2.7
1934–35	+7.1	-3.7	-2.5	+9.2	-2.7	-1.4	-1.4	-3.4

¹ I. m. 37. oldalán közölt 29. sz. tábla és a 148. és 149. oldalon közölt 95. sz. tábla alapján.

8. Magyar egyetemi hallgatók 1933/34–1934/35¹.

Egyetemi város, fakultás vagy főis- kola	Magyar beiratkozottak		Magyar végzettek	
	1933/34	1934/35	1933/34	1934/35
București	124	205	27	44
Iași	10	10	–	1
Cluj	1175	1165	103	109
Cernăuți	–	2	–	1
Oradea	89	–	19	–
Timișoara	45	50	6	–
Orvosi	176	160	19	13
Állatorvosi	9	5	3	4
Gyógyszerészeti	9	84	16	30
Term.-tudományi	219	163	6	21
Bölcsészeti	213	206	51	44
Jogi	573	551	17	9
Kereskedelmi	97	89	23	24
Gazdasági	22	21	–	1
Építészeti	3	3	–	–
Zenei	40	46	4	3
Szépművészeti	29	22	9	1
Politechnikai	30	59	2	–
Technikai	5	4	1	–
Testnevelési	18	19	4	5
Összesen	1.443	1.432	155	155

Közli: VENCZEL JÓZSEF

¹ I. m. 144–149. oldalán közölt 93., 94. és 95. sz. tábla alapján.